

Sygn. akt XXI Pa 240/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sylwia Kulma
Sędziowie:	SO Monika Sawa (spr.) SR del. Grzegorz Kochan
Protokolant:	Anna Kuczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 maja 2016 r. w Warszawie

sprawy z powództwa A. O.

przeciwko Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jako dysponentowi środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

o należności z funduszu

na skutek apelacji wniesionej przez powódkę

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

z dnia 15 grudnia 2015 roku sygn. akt VII P 1238/14

1. zaskarżony wyrok zmienia w ten sposób, że zasądza od Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jako dysponenta środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na rzecz A. O. kwotę 1599 (jeden tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem wynagrodzenia za miesiąc październik 2012 r. i kwotę 4797 (cztery tysiące siedemset dziewięćdziesiąt siedem) złotych tytułem odprawy pieniężnej oraz kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

2. zasądza od Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jako dysponenta środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na rzecz A. O. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Grzegorz Kochan Sylwia Kulma Monika Sawa

Sygn. akt XXI Pa 240/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 października 2014 roku (data prezentaty sądowej) skierowanym przeciwko Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w W., powódka A. O. zaskarżyła w całości decyzję Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w przedmiocie wypłaty świadczeń z tytułu wynagrodzenia i odprawy.

Pismem z dnia 13 listopada 2014 roku (data prezentaty sądowej) powódka wskazała, że wartość przedmiotu sporu stanowi kwota w łącznej wysokości 6 396 zł brutto, na którą składa się kwota 1 599 zł brutto tytułem wynagrodzenia za miesiąc październik 2012 roku oraz kwota 4 797 zł brutto tytułem odprawy w wymiarze trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę.

Pismem z dnia 30 stycznia 2015 roku (data prezentaty sądowej) powódka sprecyzowała oznaczenie strony pozwanej wskazując, że pozywa Ministra Pracy i Polityki Społecznej, jako dysponenta środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W odpowiedzi na pozew z dnia 23 kwietnia 2015 roku (data stempla pocztowego) pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Żoliborza w Warszawie VII Wydział Pracy i (...) w punkcie 1. oddalił powództwo; w punkcie 2. nie obciążył powódki kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. O. była zatrudniona w Spółdzielni Pracy (...) w W. od dnia 1 marca 1998 roku. W okresie zatrudnienia wykonywała pracę w wymiarze 0,23 etatu na stanowisku lekarza specjalisty chirurga.

Pismem z dnia 21 sierpnia 2012 roku Spółdzielnia Pracy (...) w W. rozwiązała z A. O. umowę o pracę za wypowiedzeniem z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, a stosunek pracy uległ rozwiązaniu z dniem 30 listopada 2012 roku.

Nakazem zapłaty z dnia 30 kwietnia 2013 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt VI Np 63/13 w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nakazał aby Spółdzielnia Pracy (...) w W. zapłaciła na rzecz A. O. kwotę 4 797 zł brutto tytułem odprawy pieniężnej wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1 599 zł brutto tytułem wynagrodzenia za miesiąc październik 2012 roku wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi od dnia 1 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty.

Postanowieniem z dnia 1 lipca 2013 roku Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Południe w Warszawie nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty z dnia 30 kwietnia 2013 roku wydanemu w sprawie o sygnaturze akt VI Np 63/13.

A. O. złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2014 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie Ryszard Moryc po rozpoznaniu sprawy z wniosku A. O. przeciwko Spółdzielni (...) w W. umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

A. O. złożyła wniosek o wypłatę świadczenia z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowniczych. Pismem z dnia 22 września 2014 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie zawiadomił A. O. o odmowie wypłaty wnioskowanych świadczeń z tytułu wynagrodzenia za pracę oraz odprawy pieniężnej w łącznej kwocie 6 396 zł.

Ostatnia kontrola Spółdzielni Pracy (...) w W. przez Państwową Inspekcję Pracy miała miejsce w dniach 16 i 19 lipca 2013 roku. Po jej przeprowadzeniu został sporządzony protokół kontroli w którym wskazano, że liczba pracujących w spółdzielni wyniosła 25 osób, z tego 4 pracujących na umowie cywilnoprawnej a 21 w ramach stosunku pracy. Kontrola

Spółdzielni Pracy (...) w W. wykazała również, że spółdzielnia zalega z wypłatą wynagrodzeń, a dysponentem jej konta bankowego i wierzycelnością kontrahentów jest komornik sądowy.

Spółdzielnia Pracy (...) w W. figurowała w ewidencji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 stycznia 1999 roku, a w dniu 13 listopada 2013 roku złożyła ostatnią deklarację płatnika składek. Pracodawca zalegał z opłacaniem składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od maja 2011 roku do lutego 2012 roku, a także od października 2012 roku. Spółdzielnia Pracy (...) w W. wg złożonych deklaracji zatrudniała pracowników do czerwca 2014 roku.

Ostatnie zeznanie CIT-8 o wysokości osiągniętego dochodu/poniesionej straty do Urzędu Skarbowego Spółdzielnia Pracy (...) w W. złożyła za 2012 roku. Spółdzielnia nie posiadała zadłużenia z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Zaległości powstały natomiast w podatku dochodowym od osób fizycznych, a mianowicie zaległość z tytułu PIT-4 za miesiące od lipca do grudnia 2012 roku w kwocie 17 507 zł oraz w podatku VAT, tj. zaległość z tytułu VAT-7 za okres od czerwca 2012 roku do października 2013 roku w kwocie 78 076,37 zł.

Postanowieniem z dnia 9 września 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt IX GU 20/14 Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi Północ w Warszawie IX Wydział Gospodarczy ds. upadłościowych i naprawczych oddalił wnioski E. M. o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 prawo upadłościowe i naprawcze.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie R. M. prowadził łącznie 83 postępowania egzekucyjne przeciwko Spółdzielni Pracy (...) w W., z czego 40 postępowań zostało umorzonych jako częściowo skuteczne, 20 postępowań umorzono jako bezskuteczne, 18 postępowań umorzono poprzez zwrot wniosku, a 5 postępowań zostało umorzonych ze względu na wyegzekwowanie całości należności na rzecz wierzyciela.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów. Strona powodowa nie kwestionowała treści dokumentów złożonych przez stronę pozwaną w treści odpowiedzi na pozew. W ocenie Sądu I instancji przedłożone przez strony niniejszego postępowania dokumenty stanowią materiał dowodowy obiektywny, w pełni wiarygodny, co skutkowało uznaniem przez Sąd wszystkich złożonych dokumentów za w pełni wartościowy materiał dowodowy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo podlegało oddaleniu.

Na wstępie Sąd I instancji wskazał, iż zasady, zakres i tryb ochrony roszczeń pracowniczych w razie niemożności ich zaspokojenia z powodu niewypłacalności pracodawcy reguluje ustawa z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz.1121, z późniejszymi zmianami), zwana dalej ustawą.

Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 8 a ust. 1, art. 12 ust. 2 pkt 1, art. 12 ust. 2 pkt d), art. 12 ust. 2. pkt 3, art. 12 ust. 5, art. 14 ust. 1 ustawy. Następnie wskazał, iż naczelnym zadaniem, dla którego powołano Fundusz, jest zabezpieczenie pracownika na wypadek wystąpienia ryzyka niewypłacalności pracodawcy. Podniósł, iż jest to system gwarancji ustawowej. Fundusz staje się gwarantem uzyskania przez uprawnionego należnych świadczeń, które nie zostały zaspokojone z uwagi na niewypłacalność pracodawcy. Nie wszystkie zaległe wierzycelności mogą jednak zostać zaspokojone z Funduszu, ponieważ jego środki są ograniczone. Wypłaty z Funduszu są limitowane ustawowo tak w zakresie przedmiotowym, jak i co do okresów, za jakie mogą być dochodzone (tzw. okresy referencyjne). Okresy te łączy ustawodawca z datą rozwiązania stosunku pracy oraz datą wystąpienia niewypłacalności w sensie prawnym. Wypłaty są limitowane także co do wysokości świadczenia gwarantowanego. Owo ograniczenie uzależnione jest od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z kwartału poprzedzającego kwartał, w którym jest wypłacana należność. Wypłaty z Funduszu są zatem limitowane przedmiotowo, czasowo i kwotowo.

Sąd Rejonowy zważył, iż w pierwszej kolejności należało ustalić datę faktycznego zaprzestania działalności przez byłego pracodawcę powódki na podstawie art. 8a ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Zaznaczył, że ustalenie konkretnej daty jest o tyle istotne, że od ustalonej daty określa się uprawnienia do poszczególnych świadczeń mając na uwadze okresy referencyjne o których mowa w art. 12 ustawy tj. pomiędzy

rozwiązaniem stosunku pracy, a datą niewypłacalności pracodawcy. Podkreślił również przy tym, że ciężar wykazania, że spełnione zostały przesłanki niewypłacalności pracodawcy w rozumieniu w/w ustawy, spoczywa na pracowniku. Zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p. to na powódce spoczywał ciężar udowodnienia faktu, że jej pracodawca faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności albo zachodziły inne przesłanki niewypłacalności, gdyż to powódka z tego faktu wywodziła skutki prawne. Sąd nie jest zobowiązany do zarządzenia dochodzenia w celu uzasadnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie. Sąd nie jest również zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawiania dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne. Sąd podejmuje z urzędu inicjatywę dowodową jedynie w sytuacjach wyjątkowych.

Sąd Rejonowy podkreślił, że co prawda żaden przepis prawa nie definiuje pojęcia faktycznego zaprzestania działalności jednakże jakikolwiek przejaw aktywności oznacza, że nie zachodzą okoliczności faktycznego zaprzestania działalności. Normatywna instytucja faktycznego zaprzestania działalności przez pracodawcę trwająca dłużej niż 2 miesiące określona w art. 8a ww. ustawy wykracza poza sferę gospodarczą tej działalności obejmując każdy aspekt działalności pracodawcy zarówno wewnątrz jego organizacji jak i zewnątrz np. płacenie podatków, składanie deklaracji podatkowych czy też dokumentów rozliczeniowych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Odnosząc się do przedłożonych do akt sprawy dowodów Sąd Rejonowy podniósł, że jak wynika z pisma Zastępcy Naczelnika Urzędu Skarbowego Warszawa Praga z dnia 14 sierpnia 2014 roku ostatnie zeznanie CIT-8 o wysokości osiągniętego dochodu lub poniesionej straty Spółdzielnia Pracy (...) w W. złożyła za 2012 rok. Nadto z pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 sierpnia 2014 roku wynika, że płatnik składek złożył ostatnią deklarację w dniu 13 listopada 2013 roku. Uznać zatem należało, że ostatni przejaw aktywności byłego pracodawcy powódki nastąpił w dniu 13 listopada 2013 roku i polegał na złożeniu deklaracji za październik 2013 roku. W ocenie Sądu Rejonowego z uwagi na powyższe Spółdzielnia Pracy (...) w W. faktycznie zaprzestała prowadzenia działalności w dniu 13 listopada 2013 roku i stan ten trwał również po tej dacie. Za chwilę wystąpienia niewypłacalności pracodawcy w rozumieniu art. 8a ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy należy przyjąć 13 stycznia 2014 roku (tj. datę w której faktyczne zaprzestania działalności przez pracodawcę, trwa dłużej niż 2 miesiące.)

Zdaniem Sądu Rejonowego sama okoliczność niewypłacenia przez pracodawcę świadczeń względem pracownika, jak również nieskuteczność prowadzonego przeciwko pracodawcy postępowania egzekucyjnego, nie stanowi przesłanki odpowiedzialności przedmiotowego Funduszu. Uzasadniając wskazał, że przepisy ustawy wyraźnie wskazują, że odpowiedzialność Funduszu zachodzi, gdy pracownicy nie otrzymali należnych im świadczeń za pracę w okresie poprzedzającym niewypłacalność pracodawcy lub na krótko po jej wystąpieniu. Odpowiedzialność ta ma charakter wyjątkowy, co do zasady bowiem to pracodawca, a nie Skarb Państwa odpowiada za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy. Odstępstwo od tej reguły możliwe jest wyłącznie w ściśle określonych przez ustawę przypadkach. Definicję legalną niewypłacalności ustawodawca zawarł w art. 3-8a ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Badanie więc, czy pracodawca może zostać uznany za niewypłacalnego następuje na podstawie tych przepisów. Ponadto sam fakt umorzenia bezskutecznej egzekucji nie świadczy o niewypłacalności pracodawcy powódki, gdyż bezskuteczność egzekucji mogła wynikać po prostu z niedostatecznej wiedzy komornika o majątku dłużnika.

W ocenie Sądu Rejonowego z powyższych względów i stosownie do treści art. 12 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy roszczenie powódki podlegało oddaleniu z uwagi na okoliczność, że ustanie stosunku pracy powódki w dniu 30 listopada 2012 roku nastąpiło w czasie dłuższym niż 9 miesięcy poprzedzających datę wystąpienia niewypłacalności pracodawcy w dniu 13 stycznia 2014 roku.

Sąd Rejonowy na podstawie art. 102 k.p.c. odstąpił do obciążania powódki kosztami procesu z uwagi na jej subiektywne przekonanie o słuszności dochodzonych roszczeń.

Apelację od wskazanego wyroku wniosła powódka, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

a) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, art. 233 § 1 k.p.c, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, co skutkowało błędnym uznaniem przez Sąd, że faktyczne zaprzestanie działalności przez Spółdzielnię Pracy (...) z siedzibą w W. nastąpiło 13 listopada 2013 r., czyli wraz ze złożeniem przez I. ostatniej deklaracji do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;

b) naruszenie przepisów prawa materialnego art. 8a ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz. 1121 ze zm., poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na uznaniu, że faktyczne zaprzestanie działalności przez pracodawcę oznacza brak po jego stronie jakiejkolwiek aktywności, w tym stricte formalnej, typu składanie deklaracji do ZUS-u, czy Urzędu Skarbowego;

Wskazując na powyższe zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kwoty w łącznej wysokości 6 396 zł brutto oraz kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej zasługuje na uwzględnienie.

Postępowanie apelacyjne mimo, iż jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednak zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego, co oznacza, że sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Niezależnie zatem od tego, czy zostały wyknięte w apelacji wszystkie naruszenia prawa materialnego, pod warunkiem że mieszczą się w granicach zaskarżenia, sąd winien zastosować właściwe przepisy prawa materialnego.

Sąd Okręgowy poddał wszechstronnej ocenie zebrany przed Sądem Rejonowym materiał dowodowy i na jego podstawie poczynił ustalenia, które okazały się tożsame z ustaleniami Sądu Rejonowego. Natomiast wyrażona w uzasadnieniu wyroku ocena prawna Sądu pierwszej instancji nie zasługuje na akceptację.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do istnienia po stronie pozwanej legitymacji procesowej biernej tj. uprawnienia do występowania w danym procesie w charakterze pozwanego. Pozwany Minister Pracy i Polityki Społecznej jako dysponent Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, ma legitymację procesową do występowania w niniejszym procesie, jest więc stroną pozwaną w przedmiotowym sporze.

Odnosząc się natomiast do roszczeń powódki o zasądzenie od strony pozwanej kwoty 1599 zł tytułem wynagrodzenia oraz kwoty 4797 zł tytułem odprawy wskazać należy, iż problematykę przyznawania świadczeń z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynikającą z niewypłacalności pracodawcy regulują przepisy ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2006 nr 158 poz. 1121 z późn. zm.), zwana dalej ustawą.

W myśl przepisu art. 8a ust. 1 przedmiotowej ustawy, niewypłacalność pracodawcy zachodzi również w razie niezaspokojenia roszczeń pracowniczych z powodu braku środków finansowych w przypadku faktycznego zaprzestania działalności przez pracodawcę, trwającego dłużej niż 2 miesiące. Datą wystąpienia niewypłacalności pracodawcy jest dzień upływu terminu, o którym mowa powyżej, o czym stanowi art. 8a ust. 2 ustawy.

Z cytowanych przepisów wynika, że niewypłacalność w rozumieniu ustawy zachodzi również wtedy, gdy ma miejsce sytuacja cechująca się tym, że:

1. pracodawca nie zaspokaja roszczeń pracowniczych,
2. powodem niezaspokojenia roszczeń jest brak środków finansowych,

3. pracodawca faktycznie zaprzestał działalności,

4. stan ten trwa dłużej niż 2 miesiące.

Za datę wystąpienia niewypłacalności w takim wypadku ustawa uznaje dzień upływu dwumiesięcznego okresu faktycznego zaprzestania działalności przez pracodawcę. Zarówno umiejscowienie w ciągu przepisów definiujących niewypłacalność, jak i treść art. 8a ("niewypłacalność pracodawcy, o którym mowa w art. 2 ust. 1, zachodzi również") wskazują, że jest to kolejny z normowanych w ustawie wypadków, składających się na określenie niewypłacalności pracodawcy.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji błędnie utożsamiał przesłankę faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności z brakiem jakiegokolwiek aktywności po stronie pracodawcy, nie biorąc pod uwagę zaprzestania aktywności gospodarczej. Nie sposób podzielić argumentacji Sądu Rejonowego, iż instytucja faktycznego zaprzestania działalności przez pracodawcę trwająca dłużej niż 2 miesiące określona w art. 8a ustawy wykracza poza sferę gospodarczą tej działalności, obejmując każdy aspekt działalności pracodawcy zarówno wewnątrz jako organizacji jak i zewnątrz. Nie należy utożsamiać aktywności formalnej np. składania deklaracji z pojęciem faktycznej działalności. Składanie deklaracji do organów władzy publicznej należy określić mianem czynności formalnych, związanych z wypełnianiem obowiązków wynikających z przepisów prawa publicznego. Wypełnianie obowiązków informacyjnych wobec organów publicznych nie może jednak decydować o prowadzeniu działalności gospodarczej. O tym czy dany podmiot prowadzi działalność gospodarczą świadczyć może wyłącznie jego aktywność na płaszczyźnie stosunków prywatnoprawnych. Faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej nie należy utożsamiać z czynnościami formalnymi, do których zobowiązany jest każdy przedsiębiorca, niezależnie od tego, czy prowadzi faktyczną aktywność. Samo formalne utrzymanie w obrocie gospodarczym polegające na składaniu sprawozdań bądź deklaracji do ZUS czy Urzędów Skarbowych nie może w świetle obowiązujących przepisów zostać poczytane za faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej, które dotyczą każdego przedsiębiorcy, gdyż nie mają związku z pojęciem faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej. Składanie sprawozdań przez pracodawcę nie miało charakteru czynności faktycznych, choćby przez wzgląd na brak środków finansowych na pokrycie tych należności. Poprzez faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności należy rozumieć stan zaniechania przez przedsiębiorcę dokonywania czynności związanych z prowadzoną przez siebie działalnością, a nie związanych z formalnym istnieniem spółki. Nie można bowiem wiązać zaprzestania działalności z faktem upadłości przedsiębiorcy, są to dwa odmienne zdarzenia, które mogą, choć nie muszą nastąpić w tym samym momencie. Okoliczność, iż spółka nadal funkcjonuje w obrocie prawnym nie oznacza, iż spółka nadal prowadzi jakąkolwiek działalność.

Za taką wykładnią przemawia również cel przepisów, dotyczących wypłat z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, którym jest zaspokojenie wierzycelności pracowniczych, których pracownik został pozbawiony na skutek niewypłacalności pracodawcy i których nie mógł wyegzekwować w zwykłym trybie od pracodawcy. Sąd Najwyższy podkreślał, że naczelnym zadaniem, dla którego powołano Fundusz, jest zabezpieczenie pracownika na wypadek wystąpienia ryzyka niewypłacalności pracodawcy. Jest to system gwarancji ustawowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2013 r., II PK 19/13, LEX nr 1411308).

Do kwestii niewypłacalności odnoszą się również przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (Dz. U. 2003 Nr 60 poz. 535 z późn. zm.). Zgodnie z treścią art. 10 ustawy wskazanej ustawy upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który stał się niewypłacalny. Natomiast stosownie do treści art. 11 dłużnik jest niewypłacalny, jeżeli utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań finansowych. Z powyższego wynika, że upadłość może ogłosić podmiot, który dokonuje czynności formalnych, lecz nie wypalenia ciążących na nim zobowiązań. Uznanie przez Sąd Rejonowy faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności 13 listopada 2013 r., jako daty złożenia ostatniej deklaracji przez płatnika składek oznaczałoby zastosowanie rygoru większego niż przy upadłości przedsiębiorstwa i przyjęcie za pewni fikcji prowadzenia działalności.

Należy mieć również na względzie, że ustalenie dokładnej daty faktycznego zaprzestania działalności gospodarczej jest utrudnione w sytuacji gdy pracodawca formalnie nadal prowadzi działalność. Utrudnienie to wynika również z

tego, że faktyczne zaprzestanie prowadzenia działalności, tak jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, dotyczy procesu rozciągniętego w czasie.

Z protokołu kontroli przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy w lipcu 2013 r. wynika, iż Spółdzielnia (...) w W. zalegała z wypłatą wynagrodzeń, a dysponentem jej konta bankowego i wierzycelnością kontrahentów był komornik sądowy. Z zestawienia niewypłaconych wynagrodzeń zatrudnionych pracowników (k. 35) wynika, iż na miesiąc czerwiec 2013 r. pracodawca miał zaległość w wysokości 22 290,83 zł. Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż pracodawca od października 2012 r. nie uiszczał składek na ubezpieczenia społeczne. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy- Śródmieścia w Warszawie Ryszard Moryc prowadził łącznie 83 postępowania egzekucyjne przeciwko spółdzielni, z czego 40 postępowań zostało umorzonych jako częściowo skuteczne, 20 postępowań umorzono jako bezskuteczne. W dniu 10 czerwca 2013 r. zostało umorzonych 29 postępowań egzekucyjnych. Z pisma Zastępcy Naczelnika Urzędu Skarbowego Warszawa Praga z 14 sierpnia 2014 r. wynika, że ostatnie zeznanie CIT-8 o wysokości osiągniętego dochodu lub poniesionej straty spółdzielnia złożyła za 2012 r. Spółdzielnia nie miała zaległości w zakresie podatku od osób prawnych gdyż nie wygenerowała przychodu, który rodził obowiązek podatkowy gdyż nie prowadziła faktycznej działalności gospodarczej.

Przy ocenie czy zostały spełnione przesłanki z art. 8a ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, istotne znaczenie ma stan finansowy pracodawcy, czy jest w stanie spełnić swoje wymagalne zobowiązania, a także dokonywać czynności majątkowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej i uzyskiwaniem z niej dochodów. Spółdzielnia Pracy (...) w W. nie zaspokoila roszczeń pracowniczych swoich pracowników, w tym powódki. Powodem niezaspokojenia roszczeń był brak środków finansowych. Sąd Okręgowy ustalił datę zaprzestania faktycznej działalności na dzień 10 czerwca 2013 r., tj. na dzień kiedy komornik sądowy umorzył znaczną część postępowań, uznając, że dalsza egzekucja będzie bezskuteczna. Dokonane na tej podstawie ustalenie daty zaprzestania działalności jest rzetelne i na tyle konkretne, że pozwala na zastosowanie art. 8a ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych. Inna wykładnia art. 8a ustawy byłaby sprzeczna z celem istnienia Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Z tych względów za datę wystąpienia niewypłacalności Spółdzielni Pracy (...) w W. w tym wypadku należało uznać dzień 10 sierpnia 2013 r., to jest dzień upływu dwumiesięcznego okresu faktycznego zaprzestania działalności przez pracodawcę.

Wskazać należy, że upływ dwumiesięcznego terminu, w trakcie którego pracodawca faktycznie nie wykonuje działalności, powodujący skutek prawny w postaci jego niewypłacalności, uprawnia pracowników pozostających w stosunku pracy z takim pracodawcą w dacie upływu tego dwumiesięcznego terminu (dacie niewypłacalności pracodawcy - art. 8a ust. 2 ustawy) oraz pracowników, którzy w tej dacie już nie pozostają w stosunku pracy z niewypłacalnym pracodawcą, do uzyskania wypłaty ze środków Funduszu świadczeń pracowniczych określonych w art. 12 ust. 2 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych.

Stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy, w razie niewypłacalności pracodawcy niezaspokojone roszczenia pracownicze, zwane dalej „roszczeniami”, podlegają zaspokojeniu ze środków Funduszu. Zaspokojeniu ze środków Funduszu podlegają należności główne z tytułu:

- 1) wynagrodzenia za pracę;
- 2) przysługujących pracownikowi na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy:
 - a) wynagrodzenia za czas niezawinionego przez pracownika przestoju, za czas niewykonywania pracy (zwolnienia od pracy) i za czas innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy,
 - b) wynagrodzenia za czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby, o którym mowa w art. 92 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.),
 - c) wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego,

d) odprawy pieniężnej przysługującej na podstawie przepisów o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników,

e) ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy, o którym mowa w art. 171 § 1 Kodeksu pracy, należny za rok kalendarzowy, w którym ustał stosunek pracy,

f) odszkodowania, o którym mowa w art. 361 § 1 Kodeksu pracy,

g) dodatku wyrównawczego, o którym mowa w art. 230 i 231 Kodeksu pracy;

3) składek na ubezpieczenia społeczne należnych od pracodawców na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 12 ust. 3 ustawy roszczenia z tytułu wynagrodzenia za pracę podlegają zaspokojeniu za okres nie dłuższy niż 3 miesiące poprzedzające datę wystąpienia niewypłacalności pracodawcy albo za okres nie dłuższy niż 3 miesiące poprzedzające ustanie stosunku pracy, jeżeli ustanie stosunku pracy przypada w czasie nie dłuższym niż 9 miesięcy poprzedzających datę wystąpienia niewypłacalności pracodawcy. Natomiast stosownie do treści art. 12 ust. 5 roszczenia z tytułów wymienionych w ust. 2 pkt. 2 lit. d i lit. f podlegają zaspokojeniu, jeżeli ustanie stosunku pracy nastąpiło w okresie nie dłuższym niż 9 miesięcy poprzedzających datę wystąpienia niewypłacalności pracodawcy lub w okresie nie dłuższym niż 4 miesiące następujące po tej dacie.

Stosunek pracy powódki ustał 30 listopada 2012 r., wobec czego został spełniony wymóg objęty dyspozycją art. 12. ust. 3 i 5 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

Zgodnie z art. 14 § 1 ustawy w przypadku wypłaty świadczeń ze środków Funduszu z tytułu roszczeń określonych w art. 12 ust. 2 pkt 1 i pkt 2 lit. a-c i lit. g łączna kwota świadczeń za okres jednego miesiąca nie może przekraczać przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, od dnia jego ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", ogłaszanego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku wypłaty świadczenia z tytułu roszczenia określonego w art. 12 ust. 2 pkt 2 lit. d lub lit. f świadczenie nie może przekraczać kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, lub jego wielokrotności, w przypadku gdy roszczenie stanowi wielokrotność wynagrodzenia stanowiącego podstawę do jego ustalenia. (art. 14 § 3).

Zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 12.11.2012 r. (M.P. z 2012 r. poz. 842) przeciętne miesięczne wynagrodzenie w III kwartale 2012 roku wyniosło 3510,22 zł. Powódka wniosła o zasądzenie kwoty 1599 zł tytułem wynagrodzenia za miesiąc październik 2012 r. oraz 4797 zł tytułem odprawy w wymiarze trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę, zatem kwota dochodzonego roszczenia nie przekraczała maksymalnej wysokości wskazanej w art. 14 § 1 i 3 ustawy.

Mając na względzie, iż w niniejszej sprawie wymogi stawiane w ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy zostały spełnione, a nadto strona pozwana nie kwestionowała w toku procesu wysokości dochodzonego przez powódkę roszczenia, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 kpc zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1599 złotych tytułem wynagrodzenia za miesiąc październik 2012 r. oraz kwotę 4797 zł tytułem odprawy pieniężnej.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy zgodnie z dyspozycją art. 98 § 1 k.p.c., na podstawie którego strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zgodnie z regulacją art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego/adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony.

Na koszty celowego dochodzenia swoich praw przez powódkę w I instancji składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem ustalone zgodnie regulacją § 6 pkt 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002, Nr 163, poz. 1389) w wysokości 900 zł.

Koszt celowej obrony powódki w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy ustalił w wysokości 900 zł na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

SSO Monika Sawa SSO Sylwia Kulma SSR (del.) Grzegorz Kochan